

M I C A L E T T E A T R E

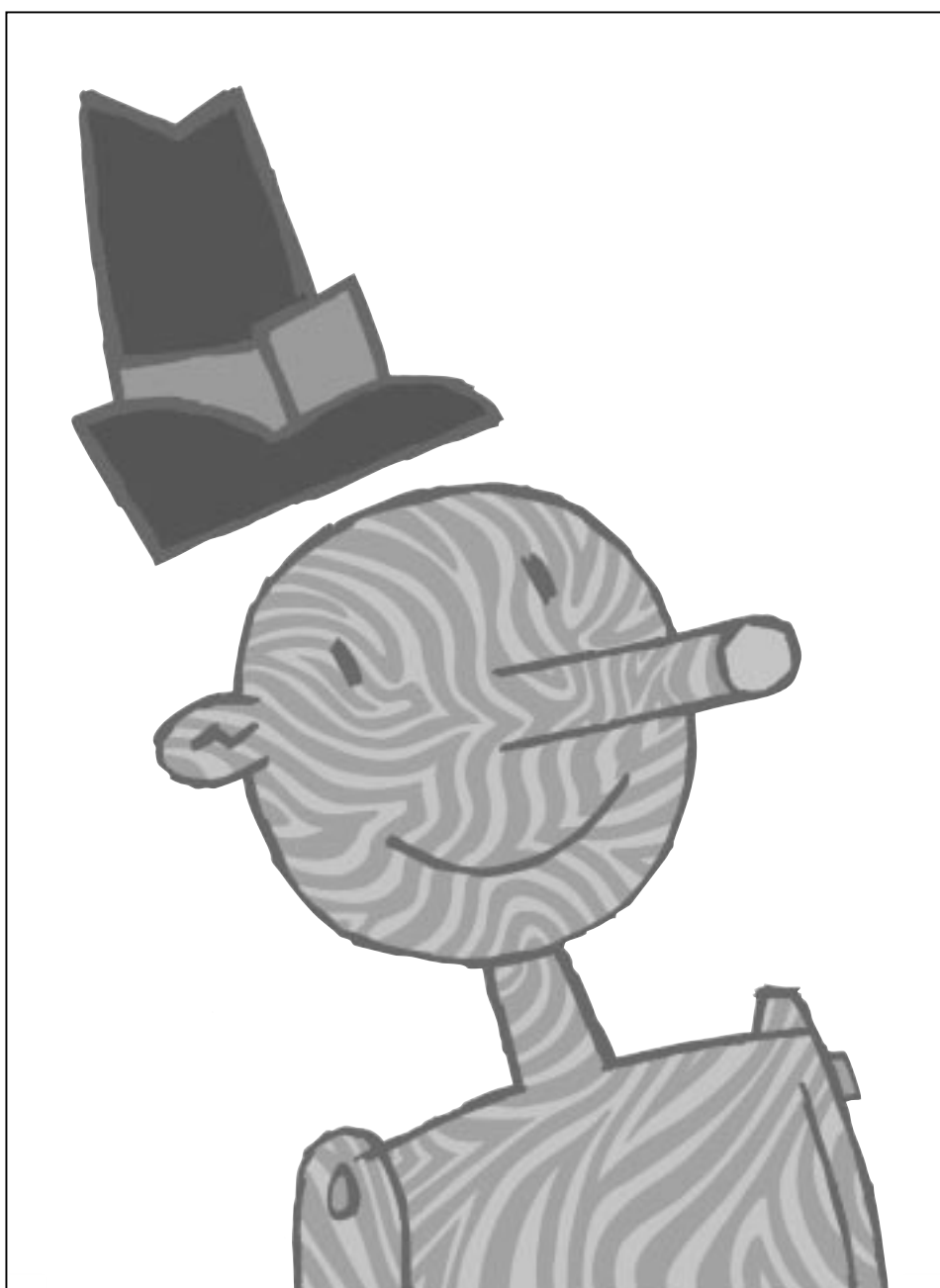

Propostes didàctiques

Pinotxo

Història d'un titella que volia ser xiquet

*Elaborades per Belén Franco, Víctor Latorre,
Francesc J. López, Mario Máñez i Pilar Martínez*

P I N O T X O

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Vicent Vila.*

Il·lustracions: *Gerard Miquel*

Introducció i propostes d'escenificació: *Grup Abanico*
(*Belén Franco, Víctor Latorre, Francesc J. López, Mario*
Máñez i Pilar Martínez).

Edicions Bromera / Alzira, 1998

Col·lecció: «MICALET TEATRE», núm. 14

Format: 20,5×13 cm, 96 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys.

La lluita interior entre el bé i el mal es manifesta en aquesta tendra història del bondadós Geppetto, un artesà que desitja intensament tindre un fill. L'atzar li permetrà crear Pinotxo, un titella que es mou, parla i viu com un xiquet entremaliat. Una vegada més teniu al davant un relat sobre el dur aprenentatge de la vida que ha de fer tot adolescent.

RESUM ARGUMENTAL

L'obra comença quan l'hostalera visita la casa dels Cirera per reclamar-li una taula que havia portat a reparar feia temps. Aquesta visita evidencia la pobresa del fuster i ens descobreix una sorpresa important: al magatzem hi ha un tronc de fusta de pi blanc que parla. La visita posterior de Geppetto, un bon artesà amic del fuster, ens descobreix la segona sorpresa: vol una fusta molt especial per construir el millor titella de tot Florència. Geppetto se sent

molt sol i, a falta del fill que no té, aquest titella li farà bona companyia.

En tornar a sa casa Geppetto descobreix que el tronc, que acaba de comprar, parla i s'entusiasma tant que passa tota la nit sense dormir per acabar Pinotxo. Aquest es mostra afectiu amb el seu autor i es proposa ser el millor titella del món o convertir-se en xiquet. Un grill, que hi havia al taller, el sent i li recorda que si vol arribar a ser un xiquet com cal haurà de respectar els altres, ser més humil i aprendre de lletra a l'escola, etc.

Però Pinotxo, tot i els consells del Grill i l'esforç de Geppetto, no aprofita les oportunitats. Els seus bons propòsits no tarden a veure's truncats quan apareix el barracó de Menjafoc, un titellaire napolità que visita tots els anys Florència. Pinotxo no pot resistir-se i acaba exhibint-se davant el públic en companyia de la resta de titelles.

Menjafoc el recompensa amb unes quantes monedes que havia guanyat amb l'espectacle, però el gat i la rabosa, dos murrís lladres que ho havien vist, li trauen del cap que ha d'anar a escola i li aconsellen visitar la fonda del Carranc des d'on l'acompanyaran al *Camp dels Miracles* perquè pugui multiplicar fàcilment les monedes que li ha pagat el titellaire. Pinotxo segueix el seu consell perquè és molt infeliç. Els lladres el porten al *País dels Babaus*, on el deixen molt prompte sense les monedes, penjant-lo d'un arbre.

La intervenció de la Fada del Bosc salvarà la vida de Pinotxo i ens descobrirà una nova sorpresa sobre el nostre titella: quan menteix, li creix el nas. La Fada el porta al seu palau perquè descanse, li recorda que Geppetto el busca, li obre els ulls sobre el que han fet amb ell els xarlatans del gat i la rabosa i li porta uns doctors molt especials, un corb i un mussol, que li recomanen un medicament perquè es recupere de la malaltia.

En un mal somni Pinotxo es veu a l'Illa dels Juguets, on els xiquets que pensen només en la diversió acaben convertits en ases. En despertar-se, coneixerà el missatge que li ha enviat Geppetto, que ja el busca per l'oceà.

Pinotxo busca Geppetto i el troba dins el ventre d'una balena. Amb enguiny aconseguen eixir-se'n i Pinotxo ajuda Geppetto perquè no s'ofegue. Dos dies més tard, uns pescadors els troben a la platja i els duen a casa. Pinotxo torna a l'escola i la Fada, per les seues bones accions, el converteix en un xiquet de carn i ossos.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Si aquesta novel·la d'aventures, que es va escriure fa més de cent anys, encara té interés avui i es llig és perquè, a més de l'interés de la història, transmet una sèrie de valors universals que no moren amb el temps. *Pinotxo*, en definitiva, és un conte on un titella entremaliat vol convertir-se en xiquet i on Geppetto, un titellaire bondadós, vol esdevenir son pare. Amb l'ajuda d'una fada tots dos aconseguiran el seu objectiu. Al llarg de l'obra cadascun dels personatges manifesta els seus sentiments més profunds: l'afecte, l'amistat, l'amor, la ràbia, l'esperit de sacrifici i el respecte. Estem davant d'una història clàssica de la literatura infantil i juvenil on, una vegada més, es manifesta la lluita interior entre el bé i el mal que pateix un adolescent (el que ha de fer i allò que l'enlluerna).

L'adaptació de què parlem té el valor d'escenificar el despertar a la vida d'un infant que, en un principi, es deixa enlluernar per les aparences d'una vida fàcil, però que n'aprendrà de les experiències i acabarà respectant les normes de convivència socials bàsiques. En aquest aprenentatge de la relació entre la llibertat individual i el respecte cap als altres, Pinotxo es trobarà amb persones honrades i sensates, i amb algunes altres que volen aprofitar-se de la seua ingenuïtat. Amb el temps haurà d'aprendre a distingir-les per aconseguir la felicitat.

La qüestió que es debat en l'obra és la necessitat de respectar i fer respectar les normes de convivència. Encara que això supose un cert sacrifici personal.

Totes aquestes qüestions caldrà adaptar-les al nivell dels alumnes per poder comentar-les a classe. Mitjançant el debat, els alumnes poden aprendre a respectar les opinions dels companys, a emprar arguments, a demanar la paraula, a respectar els torns, a escoltar els altres, a reconèixer la majoria... Mitjançant la discussió

podrem parlar-los dels valors que hi ha a l'obra: l'amistat, la protecció dels més dèbils, l'estima, el respecte cap als majors, la valentia, el perdó, etc.

L'AUTOR

Vicent Vila Berenguer va nèixer l'any 1954 a Albaida. Ben prompte decidí fer del teatre el seu treball i la seua professió. Creà la companyia Bambalina Titelles i va ser un dels iniciadors de la Mostra de Titelles de la Vall d'Albaida. Ha dirigit, a més, un munt d'obres i n'ha escrit unes quantes. En Edicions Bromera ha publicat ja en un sol volum *Les botes del Gat amb Botes i Els somnis de Gulliver*.

En l'actualitat dirigeix el Centre Teatral Escalante, és assessor teatral de la Diputació de València i membre de l'Associació de Gestors Culturals del País Valencià.

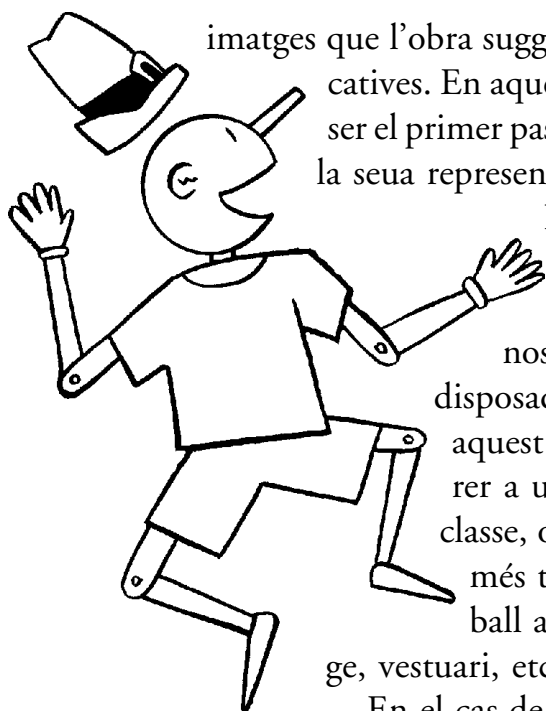
L'IL·LUSTRADOR

Gerard Miquel naix Alaquàs (l'Horta) en l'any 1968. Més tard estudia a l'escola d'Arts i oficis de València en l'especialitat d'il·lustració.

Col·labora amb diverses publicacions de còmic, realitza il·lustracions publicitàries i ha il·lustrat alguns llibres destinats als lectors més joves. En Edicions Bromera podem trobar, dins de la col·lecció «El Micalet Galàctic», el llibre *Misteri a la llacuna* de Vicent Pardo.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La lectura d'un text teatral ha de ser una tasca lúdica; per poder gaudir de l'obra, el lector s'ha de crear un univers particular d'imatges que li permeten entendre la seua significació global. El treball del docent ha de suposar una ajuda perquè el jove lector compregua millor el codi teatral i el text, destacant-ne aquelles

imatges que l'obra suggereix i que són especialment significatives. En aquest sentit, la lectura de *Pinotxo* ha de ser el primer pas perquè l'alumnat es motive i desitge la seua representació.

Però el treball escolar no sempre permet aquesta tasca: textos llargs o pàpers poc adequats per a l'edat del nostre alumnat i/o manca de persones disposades a actuar davant del públic... Si aquest últim és el nostre cas, podem recórrer a una lectura dramatitzada del text en classe, o a una representació on els alumnes més tímids tinguen un altre tipus de treball assignat —llums, música, maquillatge, vestuari, etc.

En el cas de *Pinotxo* podem també fer l'enregistrament del text en una cinta i la representació amb titelles. Si els alumnes són molt menuts, aquesta opció els obligarà a buscar veus i a fer l'entonació apropiada de les frases que lliguen; aquest fet permet millorar-ne la dicció i comprensió del text. Per a la manipulació dels titelles, hauran de desenvolupar les destreses apropiades i, per tant, treballaran la psicomotricitat. Encara més, la representació els obligarà a disciplinar-se per organitzar les entrades i eixides dels personatges a escena i, també, a escoltar el text per entrar en el moment apropiat.

Siga com siga, la representació és un treball gratificant i per això hem de motivar l'alumnat. Convé traçar un pla en què participen els mateixos alumnes perquè, amb el treball de tots, s'arribe a la dramatització del text o, si més no, a la seua lectura comprensiva i al reconeixement i interpretació dels diferents signes teatrals que apareixen en escena (llums, decorats i espai escènic; música, gestos i veus dels actors; vestuari, maquillatge...).

Si només volem treballar la comprensió del text i fer la seua anàlisi en classe, el més adequat és atendre només els dos primers apartats dels eixos del treball escènic següents:

a) Taller de text: anàlisi, comprensió i manipulació de textos. Alteració dels diàlegs (ampliació o reducció). Convertir un fragment de la novel·la en text teatral i passar del text teatral a la novel·la.

Treballar aspectes com la descripció, la narració, les acotacions, els diàlegs, etc.

b) Taller de dicció: exercicis de fonètica, entonació i ritme.

c) Taller de dramatització: preparació física, expressió corporal, representació d'escenes.

d) Taller d'art: preparació de decorats, música, vestuari, maquillatge i pentinat, etc.

Els exercicis proposats en aquesta guia, dirigida al professorat, completen els suggeriments de dramatització que figuren al llibre; es pretén treballar, superficialment, aspectes relacionats amb la descripció i caracterització dels personatges, l'argument de l'obra, la relació de l'obra amb la novel·la de Collodi, el decorat o les acotacions. Són simplement una proposta elemental amb què hem pretés guiar part del vostre treball. Però, en cap moment, no hem pretés que l'alumne haja de respondre totes les preguntes; serà el professorat que en faça ús d'aquest quadern qui haurà de seleccionar les activitats que considere de major interès per al seu alumnat i per al treball pedagògic que realitza en l'aula.

SOLUCIÓ: Activitat complementària núm. 1

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
				P					
				I		G			
			M	N		R		C	
		R	U	O	R	I	G	I	F
H	O	S	T	A	L	E	R	A	
O	S	S	X	B	L	P	E	D	
S	A	O	O	O		P	R	A	
T	U	L		S		E	A		
A	R			A		T			
L	A					T			
E						O			
R									

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR/A:

IL·LUSTRADOR/A:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: Núm.:

1. Contesta breument a les preguntes següents:

a) Qui és el protagonista de l'obra? De què està fet?

b) Qui el construeix? Qui el converteix en xiquet?

c) Quina peculiaritat té el seu nas?

d) Qui és la consciència del nostre titella?

e) Qui són els roïns de l'obra?

f) Existeix el Camp dels Miracles?

g) Què li fan, a Pinotxo, el gat i la rabosa? És just?

h) Recordes alguna malifeta del protagonista?

i) Què recordes de l'episodi de l'Illa dels Joguets?

j) Al final de l'obra, on es troba Pinotxo son pare? Com tornen a casa?

k) Quin és el final de l'obra?

2. Si hagueres de participar en una escenificació de l'obra que has llegit, quin personatge t'agradaria representar? Explica per què.

.....
.....
.....
.....
.....

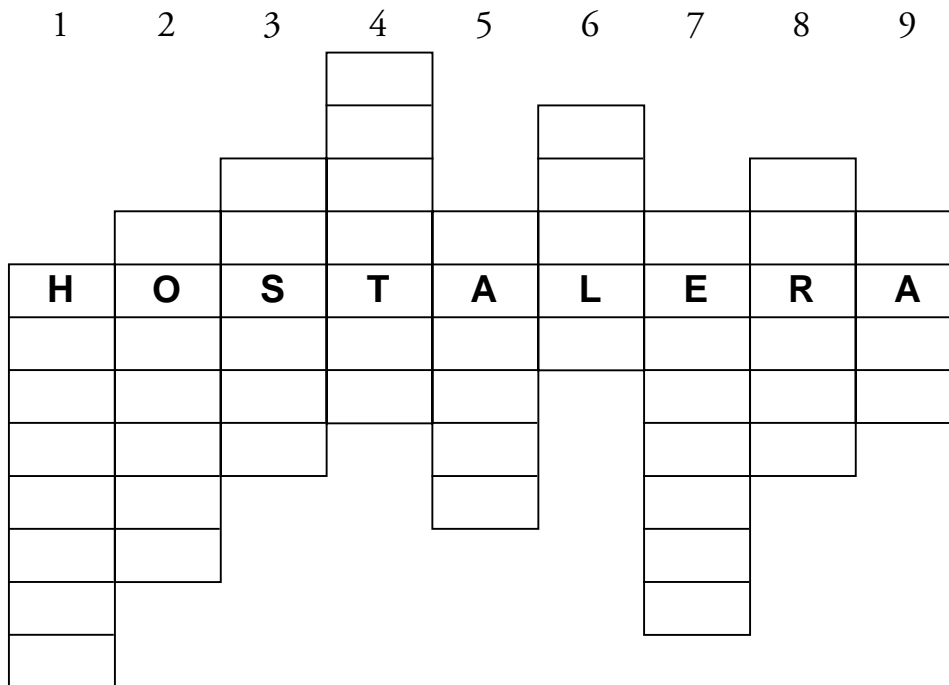
3. T'ho has passat bé amb la lectura d'aquesta obra de teatre? Explica per què i digues si la recomanaries als teus companys o no.

.....
.....
.....
.....
.....

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Completa l'encreuat següent amb els noms dels personatges de l'obra.

1. L'amo de la Fonda del Carranc. 2. La companya d'Arlequí en l'espectacle de Menjafoc. 3. Un metge, company del Corb. 4. El protagonista. 5. El company d'aventures del gat. 6. Animal que aconsella Pinotxo. 7. El pare de Pinotxo. 8. L'esposa del Sr. Cirera és la Sra. ... 9. Personatge fantàstic que ajuda el protagonista i el transforma en xiquet.

2. Completa ara les dues files següents. En la primera trobaràs els personatges representats per titelles i, en l'altra, aquells que representen els actors i les actrius.

TITELLES: el corb i el mussol, Arlequí i

ACTORS i ACTRIUS: l'hostalera,

.....

3. Sabries dir qui és el personatge que apareix en cadascun dels dibuixos següents? Pinta el fons de cada fitxa de color: un per als qui

són dolents i, un altre distint, per als qui són bons. Després retalla-les i aplega-les sobre cartó per fer-les servir com a fitxa.

4. Llig atentament el fragment següent.

COM VA SER QUE EL MESTRE CIRERA
VA TROBAR UN TROS DE FUSTA
I REIA COM UN XIQUET

Hi havia una volta...

—Un rei —diran de seguida els meus petits lectors.

No, amics, us heu equivocat. Hi havia una volta un tros de fusta. No era una fusta de luxe, sinó només un tros del munt, d'aquells que a l'hivern es fiquen a les estufes i les llars per tal d'encendre el foc i escalfar les cambres.

No sé com va ser, però el cas és que un bon dia aquest tros de fusta va aparéixer al taller d'un vell fuster que es deia mestre Antoni, encara que tots l'anomenaven mestre Cirera a causa de la punta del seu nas, sempre lluenta i de color morat, com si fóra una cirera madura.

Quan mestre Cirera va veure el tros de fusta, es va alegrar i, fregant-se les mans de content, va dir...

Així comença la novel·la original de Carlo Collodi, *Les aventures de Pinotxo*. A partir d'aquest fragment, proposa als teus companys continuar-lo oralment. Comença el relat qui vulga i quan el professor ho indique l'alumne parará el seu relat i un altre company seguirà la història en veu alta.

5. Ara completeu individualment l'argument de la primera part de l'obra.

El Sr. Cirera, que era, i la Sra. Cirera troben un de que Cirera li'l a, que construeix amb ell un al qual anomena Geppetto li compra perquè vaja a l'..... Però, de camí, es troba, un titellaire napolità, i se'n va a veure l'espectacle. Pinotxo puja a l'escenari i canta Menjafoc guanya molts diners i li dóna unes, a Pinotxo. Una i un que ho veuen l'entretenen per poder-li-les i, després de visitar la Fonda del Carranc, on a costa de Pinotxo, l'envien davant, al Camp dels Miracles, per poder-lo sorprendre. Pinotxo, que s'estima molt els diners perquè vol que Geppetto recupere la seua, es traga les monedes i els lladres el penjen d'un

6. En el text teatral no estan totes les aventures per les quals passa Pinotxo en la novel·la original. A continuació trobareu els títols d'algun dels capítols que no figuren en la versió teatral. A partir d'allò que us suggerisquen, en grups de tres, trieu-ne un i inventeu-vos el que pot passar-li al protagonista. Després llegiu les vostres narracions, seguint un ordre.

Capítol XXI. PINOTXO CAU PRES D'UN LLAURADOR, EL QUAL L'OBLIGA A FER DE GOS GUARDIÀ EN UN GALLINER.

Capítol XXIV. PINOTXO ARRIBA A L'ILLA DE LES ABELLES INDUSTRIALS I ES TROBA DE NOU LA FADA.

Capítol XXVI. PINOTXO SE'N VA AMB ELS COMPANYS D'ESCOLA A LA VORA DEL MAR PER TAL DE VEURE EL TERRIBLE CA MARÍ (LA BALENA).

Capítol XXVII. GRAN BARALLA ENTRE PINOTXO I ELS SEUS COMPANYS; EN QUEDA FERIT UN D'ELLS, PINOTXO ÉS ARRESTAT PELS GUÀRDIES.

Capítol XXVIII. PINOTXO CORRE PERILL DE SER FREGIT A LA PAELLA COM UN PEIX.

7. Dibuixeu en una cartolina negra, amb pintura fosforescent, una escena de *Pinotxo*. Després il·lumineu-la amb un llum des de diferents angles i observeu els canvis.

8. De segur que coneixes *La cançó de les mentides* que canta Paco Muñoz en el seu disc *Canta per als xiquets*. La lletra diu així:

Mon pare se'n va al mercat
a comprar una burra cega, lairó.
Li tallen els quatre peus
i la burra arranca a córrer, lairó.
Saltant parets i barrancs
topeta amb una figuera, lairó.
Li tira una pedra fort
i fa caure una ametla, lairó.
Li cau l'ametla en el peu
i li ix sang d'una orella, lairó.
Per la mar corren conills,
per la muntanya anguiles, lairó.
Per això aquesta cançó es diu
la cançó de les mentides, lairó.
Qui vulga saber-la bé
que se'n vaja a Filipines, lairó.
Allí vaig dependre jo
la cançó de les mentides, lairó.

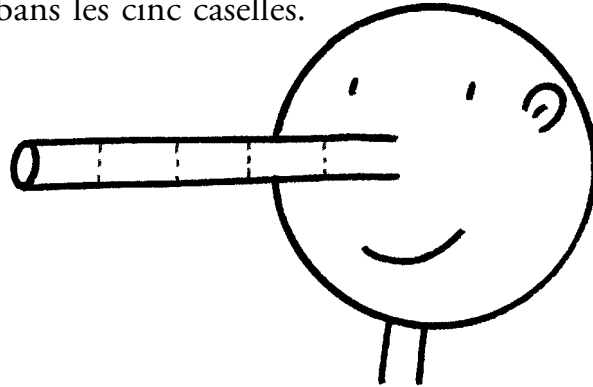
Escolta la cançó de Paco Muñoz i, després, proposa als teus companys i companyes de cantar-la entre tots.

9. Ara, en grups de quatre, inventeu-vos noves estrofes i afegeu-les a la cançó. Nomeneu un jurat, que decidirà quin dels grups ha estat més enginyós en formular la seua mentida, i, per torn, canteu les noves estrofes perquè les coneguen tots els vostres companys.

10. **El joc de les mentides.** Cadascú de vosaltres tindrà un paper amb un dibuix del cap de Pinotxo com el següent:

Disposats en rogle i en el sentit de les agulles del rellotge, començarà el joc la persona més jove. Aquesta li farà una pregunta sobre l'obra a l'alumne de la seua dreta; a continuació, aquest al de la seua dreta i així successivament fins que un jugador siga eliminat del joc. Per cada error que realitze un jugador li creixerà el nas una

casella al Pinotxo d'aquest jugador. Perdrà aquella persona que complete abans les cinc caselles.

11. **Les dames.** Els jugadors es posaran un davant de l'altre, en cadascun dels costats d'un tauler on tindran les fitxes. Cada jugador disposarà de vuit fitxes que col·locarà sobre les caselles negres de les seues dues primeres files. Començarà la partida el jugador més jove i s'aniran movent les fitxes per torns. En cada torn, es podrà moure una de les fitxes des de la casella on es troba fins a la següent; els moviments es realitzaran cap endavant. L'objectiu és aconseguir dama. Per menjar-se les fitxes del contrari es botarà en diagonal per damunt d'aquelles que hom es vol menjar i es deixarà la fitxa pròpia en la casella següent a la de la fitxa que ens hem menjat. La fitxa del contrari es retirarà del tauler. És obligatori menjar sempre que es pugui.

		País Joguines		Escola			
		Palau Fada		País Babaus			

Amb una fitxa es poden menjar dues o més fitxes consecutivament. Si un jugador no es menja alguna de les fitxes que podia, el contrari li la podrà llevar (bufar). Si una fitxa cau en la casella del País dels Babaus, o del País de les Joguines, serà eliminada; i si cau en la casella Palau de la Fada o l'Escola, tindrà dret a una tirada extra. Quan una fitxa arribi a l'extrem contrari del tauler, deixarà de jugar i el jugador que la posseeix en posarà una altra al damunt per indicar que ha aconseguit «dama». Guanyarà la partida aquell jugador que més dames aconsegueixca.

12. El viatge de Pinotxo. Es tracta d'un joc amb fitxes i daus que et permetrà repassar la història de Pinotxo. Però recorda, com Pinotxo, tu també tindràs ajudes i dificultats. Vés amb molt de compte!

A la casella 1, la casa del fuster Cirera, Geppetto compra un tronc. Recorda als teus companys el que fa amb ell i passa a la casella 5.

A la casella 6, Pinotxo li trau la perruca al seu creador com a mostra d'afecte. Avança tres caselles.

A la casella 10, l'espectacle de Menjafoc, Pinotxo desobeeix son pare i no va a escola. Espera't una jugada sense tirar.

A la casella 14, la Fonda del Carranc, Pinotxo es para a menjar. Espera't una jugada sense tirar.

A la casella 17, el País dels Babaus, Pinotxo és víctima de Rabosa i de Gat. Espera't una jugada sense tirar.

A la casella 20, el Camp dels Miracles, Pinotxo espera multiplicar les monedes. Digues una endevinalla si no vols quedar-te dues jugades sense tirar. La persona que trobe abans la solució avançarà tres caselles.

A la casella 25, el Palau de la Fada, Pinotxo ha de millorar la seua salut. Queda't una jugada sense tirar.

A la casella 27, el País de les Joguines, Pinotxo es torna ase i et deixa 2 jugades sense tirar.

A la casella 29, el colom, pots viatjar més ràpid. Avança tres caselles i torna a tirar.

A la casella 35, la balena, has de traçar un pla per eixir-ne. Queda't dues jugades sense tirar.

A la casella 44, el salvament de Geppetto et permet avançar tres caselles.

A la casella 46, Pinotxo va a escola fet un xiquet formal. Avança 2 caselles.

